

31992L0051

24.7.1992

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 209/25

NÕUKOGU DIREKTIIV 92/51/EMÜ,

18. juuni 1992,

direktiivi 89/48/EMÜ täiendava tööalase koolituse tunnustamise teise üldsüsteemi kohta

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

haridusdiplomide tunnustamise üldsüsteemi kohta ⁽⁴⁾ aitab kaasa selliste kohustuste täitmisele; samas käsitleb see määrus siiski vaid kõrgharidust;

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 49, artikli 57 lõiget 1 ja artiklit 66,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

(4) soodustamaks tegutsemist kõigil neil kutsealadel, mis eeldavad vastuvõtvast liikmesriigis teatava tasemega koolituse läbimist, tuleks kasutusele võtta esimest süsteemi täiendav teine üldsüsteem;

koostöös Euroopa Parlamendiga, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

(5) täiendav üldsüsteem peab toetuma samadele põhimõtetele ja sisaldama *mutatis mutandis* samu eeskirju kui esialgne üldsüsteem;

ning arvestades, et:

(1) asutamislepingu artikli 8a kohaselt hõlmab siseturg sisepiirideta ala ning asutamislepingu artikli 3 punkti c kohaselt on isikute ja teenuste vaba liikumise takistuste kõrvaldamine liikmesriikide vahel üks ühenduse eesmärke; liikmesriikide kodanike jaoks tähendab see eelkõige võimalust tegutseda kutsealal füüsilisest isikust ettevõtja või töötajana ka muus liikmesriigis kui see, kus nad omandasid kutse-kvalifikatsiooni;

(6) käesolevat direktiivi ei kohaldata nende reguleeritud kutsealade puhul, mille suhtes rakendatakse konkreetseid direktiive, mis käsitlevad eelkõige enne tööle hakkamist läbitud koolituse vastastikust tunnustamist;

(2) kutsealade puhul, mille jaoks ühendus ei ole kehtestanud minimaalset vajalikku kvalifikatsioonitaset, kasutavad liikmesriigid võimalust määrata kindlaks selline tase, mis kindlustab nende territooriumil pakutavate teenuste kvaliteedi; asutamislepingu artiklitega 5, 48, 52 ja 59 nende jaoks sätestatud kohustusi rikkumata ei või liikmesriigid siiski nõuda, et teise liikmesriigi kodanik omandaks sellise erialase ettevalmistuse, mille nad määravad üldjuhul kindlaks üksnes oma riikliku koolitussüsteemi kohaselt välja antud diplomite põhjal, kui asjaomane isik on selle kvalifikatsiooni osaliselt või tervikuna omandanud muus liikmesriigis; selle tagajärjel peab iga vastuvõttev liikmesriik, kus kutseala on reguleeritud, võtma arvesse teises liikmesriigis nõutavat kvalifikatsiooni ja määrama kindlaks, kas see kvalifikatsioon vastab asjaomases liikmesriigis nõutavale kvalifikatsioonile;

(7) lisaks sellele ei kohaldata käesolevat direktiivi ka nende tegevuste puhul, mille suhtes rakendatakse konkreetseid direktiive, mille eesmärk on kehtestada teises liikmesriigis omandatud kogemustel põhinevate tehniliste oskuste tunnustamine; teatavoid selliseid direktiive kohaldatakse ainult füüsilisest isikust ettevõtjate tegevuse suhtes; tagamaks et selline tegevus töötajana ei ole hõlmatud käesoleva direktiiviga, mille kohaselt kohaldatakse sama tegevuse suhtes erinevaid õigusliku tunnustamise menetlusi olenevalt sellest, kas sellega tegelev isik on füüsilisest isikust ettevõtja või töötaja, tuleb kõnealuseid direktiive kohaldada isikute suhtes, kes tegelevad kõnealuste tegevustega töötajatena;

(3) nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiiv 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrg-

(8) täiendav üldsüsteem ei piira mingil määral asutamislepingu artikli 48 lõike 4 ja artikli 55 kohaldamist;

(9) kõnealune täiendav süsteem peab hõlmama esialgse üldsüsteemiga hõlmamata koolituse tasandeid, see tähendab muu keskharidusjärgse koolituse ja muu samaväärsse koolituse tasandeid ja pika- või lühiajalistele keskhariduslikele

⁽¹⁾ EÜT C 263, 16.10.1989, lk 1 ja EÜT C 217, 1.9.1990, lk 4.

⁽²⁾ EÜT C 149, 18.6.1990, lk 149 ja EÜT C 150, 15.6.1992.

⁽³⁾ EÜT C 75, 26.3.1990, lk 11.

⁽⁴⁾ EÜT L 19, 24.1.1989, lk 16.

- kursustele vastavat koolitust, mida võib täiendada kutsealane koolitus;
- (10) kui teataval reguleeritud kutsealal tegutsemine eeldab enamikus liikmesriikides väga lühikest koolitust või teatavate isikuomaduste olemasolu või üldisi teadmisi, võib käesoleva direktiiviga ettenähtud tavapärase tunnustamine olla liialt tülikas; sellisel juhul tuleks ette näha lihtsustatud menetlused;
- (11) arvesse tuleks võtta ka Ühendkuningriigi kutseharidussüsteemi, mille kohaselt kehtestatakse kõigi kutsetegevuste standardid riikliku kutsevalifikatsioonisüsteemi (*National Framework of Vocational Qualifications*) alusel;
- (12) mõnes liikmesriigis on reguleeritud kutsealad suhteliselt vähe; ettevalmistus reguleerimata kutsealadeks võib siiski olla spetsiaalselt kohandatud kutsealal tegutsemiseks selliselt, et koolituse struktuuri ja taset jälgivad või kiidavad need heaks asjaomase liikmesriigi pädevad asutused; see annab reguleeritud kutsealaga antavate tagatistega võrdväärsed tagatised;
- (13) vastuvõtva liikmesriigi pädevatel asutustel peaks olema võimalik määrata kooskõlas ühenduse õiguse asjaomaste sätetega kindlaks kohanemisaja ja sobivustesti rakendamise üksikasjalikud eeskirjad;
- (14) täiendav üldsüsteem hõlmab kaht koolitustasandit ning esialgne üldsüsteem hõlmab kolmandat tasandit; seepärast tuleks täiendava üldsüsteemiga sätestada, kas ja millistel tingimustel võib teatava taseme koolituse läbinud isik tegutseda teises liikmesriigis kutsealal, mille kvalifikatsioon on reguleeritud teistsugusel tasandil;
- (15) teatavates liikmesriikides eeldab teatavatel kutsealadel tegutsemine diplomi olemasolu direktiivi 89/48/EMÜ tähenduses, samas kui mõni teine liikmesriik võib sama kutseala puhul nõuda teistsuguse ülesehitusega kutsealase koolituse läbimist; kuigi teatavat liiki koolitus ei ole käesolevas direktiivis sätestatud miinimumpikkusega keskhari-
dusjärgne haridus ega koolitus, annavad nad siiski võrreldava kutsealase taseme ja valmistavad isiku ette samalaadseteks ülesanneteks ja tegevusteks; seepärast peaks selline koolitus kuuluma samasse kategooriasse kui diplomiga tõendatud koolitus; selline koolitus on väga mitmekülgne ja seega tuleb kõnealuse klassifikatsiooni koostamiseks loetleda asjaomased kursused; vajaduse korral
- võimaldaks selline klassifikatsioon teha kindlaks, kas selline koolitus on võrdväärne sellega, mida reguleerib direktiiv 89/48/EMÜ; osa reguleeritud koolitusest tuleks teises loetelus klassifitseerida ka diplomi tasemel;
- (16) pidades silmas kutsealase koolituse korralduse pidevat muutumist, peaks olema olema kõnealuste loetelude muutmise kord;
- (17) täiendav üldsüsteem hõlmab ameteid, millega tegelemiseks on vaja kutse- või erialase koolituse kvalifikatsiooni keskhari-
duse tasandil ja mis eeldavad reeglina käelisi oskusi, ning seepärast tuleks kõnealuse süsteemiga näha ette ka selliste kvalifikatsioonide tunnustamine isegi siis, kui nad on omandatud ainult töökogemusega liikmesriigis, kus sellised kutsealad ei ole reguleeritud;
- (18) nagu esimeselgi süsteemil, on ka kõnealuse üldsüsteemi eesmärk kõrvaldada takistused, mis võivad ette tulla reguleeritud kutsealadel tegevuse alustamise ja tegevuse jätkamise puhul; käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleb vajaduse korral kasutada nõukogu 16. juuli 1985. aasta direktiiviga 85/368/EMÜ (Euroopa Ühenduse liikmesriikide kutsevalifikatsioonide võrreldavuse kohta) ⁽¹⁾ kooskõlas tehtud tööd, mille eesmärk ei ole liikumisvabaduse õiguslike takistuste kõrvaldamine, vaid tööturu läbipaistvuse suurendamine, eelkõige kui sellise töö põhjal võib saada teavet kutsealase koolituse teemade, sisu ja kestuse kohta;
- (19) kutseorganisatsioonide ning kutsealase koolituse asutustega tuleks vajaduse korral konsulteerida või nad tuleks kaasata asjakohasel viisil otsustusprotsessi;
- (20) tugevdades ühenduse kodanike õigust kasutada oma kutsealaseid oskusi mis tahes liikmesriigis, täiendab ja toetab selline süsteem sarnaselt esialgse süsteemiga kodanike õigust omandada sellised õigused seal, kus nad soovivad;
- (21) kui kaht süsteemi on teatavat aega kasutatud, tuleks neid hinnata, et teha kindlaks, kui tulemuslikult nad töötavad ja eelkõige kuidas saaks neid mõlemat tõhustada,

⁽¹⁾ EÜT L 199, 31.7.1985, lk 56.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

b) *tunnistus* — tõend koolituse kohta või selliste tõendite kogum:

I PEATÜKK

Mõisted

Artikkel 1

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *diplom* — tõend koolituse kohta või selliste tõendite kogum:

— mille on liikmesriigis välja andnud selle riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus,

— mis näitab, et selle omanik on edukalt läbinud:

i) kas direktiivi 89/48/EMÜ artikli 1 punkti a teises taandes nimetatata vähemalt üheaastase või osalise õppeaja puhul samaväärse kestusega keskharidusjärgse koolituse, mille alustamine eeldab reeglina ülikooli või kõrgkooli pääsemiseks vajaliku keskhariduse edukat omandamist, ning kutsealase koolituse, mida võib nõuda lisaks kõnealusele keskharidusjärgsele koolitusele;

ii) või ühe lisa C osutatud koolituskursuse, ja

— mis näitab, et selle valdajal on asjaomases liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegevuse alustamiseks või tegutsemiseks vajalik kutsealane kvalifikatsioon,

tingimusel et koolitus, mille kohta kõnealune tõend on välja antud, on omandatud valdavalt ühenduses või väljaspool ühendust õppeasutuses või väljaspool ühendust õppeasutuses, kus õpe toimub kooskõlas liikmesriigi õigus- ja haldusnormidega või kui tõendi omanikul on kolmeaastane töökogemus, mida kinnitab liikmesriik, mis on tunnustanud kolmandast riigist pärit tõendeid koolituse kohta.

Esimese lõigu kohaldamisel käsitatakse diplomiga samaväärsena järgmist: tõend koolituse kohta või selliste tõendite kogum, mille on liikmesriigis välja andnud pädev asutus, kui selline dokument on välja antud pärast ühenduses toimunud koolituse edukat lõpetamist ja kõnealuse liikmesriigi pädev asutus tunnustab seda samaväärsena ja see annab samad õigused selleks, alustada tegevust või tegutseda reguleeritud kutsealal selles liikmesriigis;

— mille on liikmesriigis välja andnud selle riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus,

— mis näitab, et selle omanik on pärast keskhariduse omandamist lõpetanud:

punktis a nimetatata kursuse, mis on korraldatud koolitusasutuses või töö käigus või kombineeritult koolitusasutuses ja töö käigus, ja mida täiendab vajaduse korral lisaks kõnealusele kursusele nõutav katseaeg või kutsetegevus,

või lisaks kõnealusele kursusele nõutava katseaja või kutsetegevuse või

— mis näitab, et selle omanik on pärast tehnilise või kutsealase keskhariduse omandamist vajaduse korral lõpetanud:

kas eelmises taandes osutatud kursuse

või lisaks kõnealusele tehnilisele või kutsealasele keskharidusjärgsele kursusele nõutava katseaja või kutsetegevuse, ja

— mis näitab, et selle valdajal on asjaomases liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegevuse alustamiseks või tegutsemiseks vajalik kutsealane kvalifikatsioon,

tingimusel et koolitus, mille kohta kõnealune tõend on välja antud, on omandatud valdavalt ühenduses või väljaspool ühendust õppeasutuses, kus õpe toimub kooskõlas liikmesriigi õigus- ja haldusnormidega, või kui tõendi omanikul on kahe aasta pikkune töökogemus, mida kinnitab liikmesriik, mis on tunnustanud kolmandast riigist pärit tõendeid koolituse kohta.

Esimese lõigu kohaldamisel käsitatakse tunnistusega samaväärsena järgmist: tõend koolituse kohta või selliste tõendite kogum, mille on liikmesriigis välja andnud pädev asutus, kui selline dokument on välja antud pärast ühenduses toimunud koolituse edukat lõpetamist ja liikmesriigi pädev asutus tunnustab seda samaväärsena ja see annab samad õigused selleks, alustada tegutsemist või tegutseda reguleeritud kutsealal selles liikmesriigis;

- c) *pädevuskinnitus* — mis tahes kvalifikatsiooni tõendav dokument:
- mis kinnitab koolitust, mida ei hõlma direktiivis 89/48/EMÜ osutatud diplom ega käesolevas direktiivis osutatud diplom või tunnistus, või
 - mis on antud pärast seda, kui liikmesriigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud asutus on hinnanud taotleja isikuomadusi, sobivust või teadmisi, mis peavad sellel kutsealal tegutsemiseks olema, ilma et nõutaks tõendeid varasema koolituse kohta;
- d) *vastuvõttev liikmesriik* — mis tahes liikmesriik, kus liikmesriigi kodanik soovib asuda tegutsema selle liikmesriigi reguleerital kutsealal ja mis ei ole riik, kus ta omandas tõendi koolituse kohta või pädevuskinnituse või alustas esmakordselt tööd kõnealusel kutsealal;
- e) *reguleeritud kutseala* — reguleeritud kutsealane tegevus või tegevuste hulk, mis moodustab liikmesriigis asjaomase kutseala;
- f) *reguleeritud kutsealane tegevus* — kutsealane tegevus, millega tegelema hakkamine või tegelemine või üks tegelemise moodustest liikmesriigis eeldab otseselt või kaudselt õigus- ja haldusnormidest tulenevalt koolituse kohta antud tõendi või pädevuskinnituse olemasolu. Reguleeritud kutsealase tegevusega tegelemise moodused seisnevad eelkõige järgmises:
- kutsealaga tegelemine kutsenimetuse all, kui sellise nime- tuse kasutamine on lubatud vaid neil, kellel on õigus- ja haldusnormide kohane tõend koolituse kohta või päde- vuskinnitus,
 - tervishoiuga seotud kutsealaga tegelemine, kui sellise tege- vuse tasustamine ja/või hüvitamine eeldab siseriikliku sot- siaalkindlustussüsteemi kohaselt koolituse kohta antud tõendi või pädevuskinnituse olemasolu.
- Kui esimest lõiku ei kohaldata, käsitatakse kutsealana reguleeritud kutsealast tegevust, kui sellega tegelevad sellise ühenduse või organisatsiooni liikmed, mille eesmärk on eelkõige asja- omases valdkonnas kõrgete standardite edendamine ja säilita- mine ja mida liikmesriik on selle eesmärgi saavutamisel spet- siaalselt tunnustanud ja mis
- annab oma liikmetele tõendeid koolituse kohta,
- tagab, et liikmed peavad kinni ettenähtud ametialase käi- tumise reeglitest, ja
- annab oma liikmetele õiguse kasutada asjaomase koolitu- sega vastavuses olevat kutsenimetust, seda tähistavat tähe- kombinatsiooni või staatust.
- Kui liikmesriik annab ühendusele või organisatsioonile teises lõigus osutatud tunnustuse, mis vastab nimetatud lõigus sätes- tatud tingimustele, teatab ta sellest komisjonile;
- g) *reguleeritud koolitus* — igasugune koolitus, mis:
- on kohandatud spetsiaalselt teataval kutsealal töötamiseks ja
 - mis koosneb kursusest või kursustest, mida täiendab vaja- duse korral kutsealane koolitus või katseaeg või kutsete- gevus, mille ülesehitus ja tase määratakse kindlaks asja- omase liikmesriigi õigus- ja haldusnormidega või mida jälgib või mille kiidab heaks selleks määratud asutus;
- h) *töökogemus* — tegelik ja õiguspärane tegelemine asjaomase kutsealaga mõnes liikmesriigis;
- i) *kohanemisaeg* — reguleeritud kutsealaga tegelemine vastuvõt- vas liikmesriigis kõnealuse kutseala kvalifitseeritud esindaja järelevalve all; sellise juhendatava tegevusega võib kaasnedna täiendav koolitus. Juhendatavat tegevust tuleb hinnata. Koha- nemisaja ja selle hindamise suhtes kohaldatavad üksikasjali- kud eeskirjad sätestab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus.
- Juhendataval kutsetegevuse praktikal oleva isiku staatuse vas- tuvõttvas liikmesriigis, eelkõige seoses tema õigusega elada vastava riigi territooriumil ning kohustuste, sotsiaalsete õiguste ja hüvitiste, toetuste ja töötasuga, määravad kindlaks kõnealuse liikmesriigi pädevad asutused kooskõlas kohalda- tava ühenduse õigusega;
- j) *sobivustest* — vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse koosta- tud test, mis piirdub taotleja kutsealaste teadmiste kontrolli- misega ja mille eesmärk on hinnata taotleja suutlikkust tegu- seda reguleeritud kutsealal kõnealusel liikmesriigis.
- Selle testi sooritamiseks koostavad pädevad asutused liikmes- riigis nõutava koolituse ja taotleja läbitud koolituse võrdluse põhjal nimekirja teemadest, mida tõend taotleja koolituse kohta ei hõlma. Need teemad võivad hõlmata nii kutsealal

tegutsemiseks vajalikke teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi oskusi.

Sobivustesti puhul tuleb arvesse võtta asjaolu, et taotleja on kvalifitseeritud töötaja päritoluliikmesriigis või liikmesriigis, kust ta tuleb. Test hõlmab teises lõigus osutatud loetelust valitud teemasid, mille tundmine on oluline, et vastuvõtvast liikmesriigis asjaomase kutsealaga tegelda. Test võib käsitleda ka kutsealaseid teadmisi, mida vastuvõtvast liikmesriigis kõnealuse tegevuse suhtes kohaldatakse. Sobivustesti üksikasjaliku kasutamise määravad kindlaks asjaomase liikmesriigi pädevad asutused.

Vastuvõtvast liikmesriigis sobivustestiks valmistuda sooviva taotleja staatuse selles riigis määravad kindlaks selle riigi pädevad asutused kooskõlas kohaldatava ühenduse õigusega.

II PEATÜKK

Reguleerimisala

Artikkel 2

Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi liikmesriikide kodanike suhtes, kes soovivad vastuvõtvast liikmesriigis tegutseda reguleeritud kutsealal füüsilisest isikust ettevõtjana või töötajana.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata kutsealade suhtes, mille puhul kohaldatakse konkreetset direktiivi, millega on ette nähtud diplomite vastastikuse tunnustamise kord liikmesriikides, ega A lisas loetletud direktiiviga hõlmatud tegevuste suhtes.

B lisas loetletud direktiive kohaldatakse töötajate suhtes, kes tegelevad kõnealuste direktiividega hõlmatud tegevustega.

III PEATÜKK

Tunnustamise süsteem, kui vastuvõttev liikmesriik nõuab käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ sätestatud diplomi olemasolu

Artikkel 3

Ilma et see piiraks direktiivi 89/48/EMÜ kohaldamist, kui reguleeritud kutsealal tegutseda hakkamine või tegutsemine eeldab

vastuvõtvast liikmesriigis käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ määratletud diplomi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

- a) kui taotlejal on käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ määratletud diplom, mida muus liikmesriigis nõutakse kõnealusel kutsealal tegutseda hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil ja see diplom on talle antud liikmesriigis; või
- b) kui taotleja on eelmise kümne aasta jooksul mõnes muus liikmesriigis, kus kõnealune kutseala ei ole reguleeritud käesoleva direktiivi artikli 1 punkti e või artikli 1 punkti f esimese lõigu ega direktiivi 89/48/EMÜ artikli 1 punkti c või artikli 1 punkti d esimese lõigu tähenduses, kõnealusel kutsealal tegutsenud täistööajaga kaks aastat või samaväärse aja osalise tööajaga, ning tal on tõendid koolituse kohta:

- mille on liikmesriigis välja andnud selle riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus, ja
- mis näitab, et selle omanik on edukalt lõpetanud direktiivi 89/48/EMÜ artikli 1 punkti a teises taandes nimetatata vähemalt üheaastase või osalise õppeaja puhul samaväärse kestusega keskhariidusjärgse koolituse, mille alustamine eeldab reeglina ülikooli või kõrgkooli pääsemiseks vajaliku keskhariiduse edukat omandamist, ning kutsealase koolituse, mis on kõnealuse keskhariidusjärgse koolituse lahutamatu osa,
- või mis kinnitab D lisas osutatud reguleeritud koolitust, ja
- mis on valdaja oma kutsealal tegutsemiseks ette valmistanud.

Eespool nimetatud kaheaastast töökogemust ei või siiski nõuda, kui taotleja tõend koolituse kohta, millele osutatakse käesolevas punktis, on antud pärast reguleeritud koolituse läbimist.

Käesoleva punkti esimeses lõigus osutatud koolitust käsitleva tõendiga samaväärsena käsitatakse järgmist: mis tahes tõend koolituse kohta või selliste tõendite kogum, mille on liikmesriigis välja andnud pädev asutus, kui see on välja antud pärast ühenduses toimunud koolituse lõpetamist ja kõnealuse liikmesriigi pädev asutus tunnustab seda samaväärsena ning tingimused, et teistele liikmesriikidele ja komisjonile on sellisest tunnustamisest teatatud.

Erandina käesoleva artikli esimesest lõigust ei ole vastuvõttev liikmesriik kohustatud rakendama käesolevat artiklit, kui selles riigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine sellise direktiivis 89/48/EMÜ määratletud diplomi olemasolu, mille väljaandmise üks tingimus on rohkem kui nelja-aastase keskharidusjärgse kursuse lõpetamine.

Artikkel 4

1. Olenemata artikli 3 sätetest võib vastuvõttev liikmesriik nõuda, et taotleja:

a) esitaks tõendid oma töökogemuse kohta, kui artikli 3 esimese lõigu punktide a ja b kohaselt taotluse aluseks oleva koolituse kestus on vähemalt üks aasta vähem kui vastuvõttvas liikmesriigis nõutud. Sellisel juhul ei või nõutava töökogemuse kestus olla pikem kui:

— koolituse puudujäägi kahekordne kestus, kui puudujääk on seotud keskharidusjärgse kursuse ja/või katsepraktika ajaga, mis toimub juhendava spetsialisti järelevalve all ja mis lõpeb eksamiga,

— puudujäägi kestus, kui puudujääk on seotud asjaomasel kutsealal kvalifitseeritud isiku abil omandatud töökogemusega.

Artikli 1 punkti a teises lõigus osutatud diplomite puhul määratakse samaväärsel tasemel tunnustatava koolituse kestus kindlaks samal viisil kui artikli 1 punkti a esimeses lõigus määratletud koolituse puhul.

Nende sätete kohaldamisel tuleb arvesse võtta artikli 3 esimese lõigu punktis b osutatud töökogemust.

Mingil juhul ei tohi nõuda rohkem kui nelja-aastast töökogemust.

Töökogemust ei või siiski nõuda taotlejalt, kellel on diplom artikli 1 punkti a teises taandes osutatud keskharidusjärgse kursuse kohta või direktiivi 89/48/EMÜ artikli 1 punktis a määratletud diplom ja kes tahab hakata oma kutsealal tegutsema vastuvõttvas liikmesriigis, mis nõuab C lisas osutatud kursustel osalemist tõendava diplomi kohta väljastatud tõendi olemasolu;

b) läbiks kuni kolmeaastase kohanemisaja või sooritaks sobivustesti, kui:

— artikli 3 esimese lõigu punktide a või b kohaselt läbitud koolituse käigus käsitletud teoreetilised ja/või praktilised

teemad erinevad oluliselt teemadest, mida hõlmab käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ määratletud diplom, mida nõutakse vastuvõttvas liikmesriigis, või

— artikli 3 esimese lõigu punktis a osutatud juhtudel hõlmab vastuvõttvas liikmesriigis reguleeritud kutseala ühte või mitut reguleeritud kutsetegevust, mis ei kuulu reguleeritud kutseala alla selles liikmesriigis, kust taotleja pärit on või tuleb, ning kui see erinevus vastab konkreetsele vastuvõttvas liikmesriigis nõutavale koolitusele ja käsitleb teoreetilisi ja/või praktilisi teemasid, mis erinevad märkimisväärselt selle diplomiga hõlmatutest, mille esitab taotleja ja mis on määratletud käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ, või

— artikli 3 esimese lõigu punktis b osutatud juhtudel hõlmab vastuvõttvas liikmesriigis reguleeritud kutseala ühte või mitut reguleeritud kutsetegevust, mis ei kuulu taotleja kutseala hulka selles liikmesriigis, kust taotleja pärit on või tuleb, ning kui see erinevus vastab konkreetsele vastuvõttvas liikmesriigis nõutavale koolitusele ja käsitleb teoreetilisi ja/või praktilisi teemasid, mis erinevad märkimisväärselt taotleja esitatud koolitust käsitleva tõendiga hõlmatutest.

Kui vastuvõttev liikmesriik otsustab seda võimalust kasutada, peab ta lubama taotlejal valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel. Kui vastuvõttev liikmesriik, mis nõuab direktiivis 89/48/EMÜ või käesolevas direktiivis määratletud diplomit, kavatseb taotleja valikuõiguse suhtes teha erandeid, rakendatakse artiklis 14 sätestatud korda.

Erandina käesoleva punkti teisest lõigust võib vastuvõttev liikmesriik jätta endale õiguse valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel, kui:

— kutsealaga tegelemine eeldab siseriiklike õigusaktide täpset tundmist ning siseriiklike õigusaktidega seotud abistamine ja/või nõustamine on kutsetegevuse oluline ja alaline osa, või

— kui vastuvõttvas liikmesriigis eeldab juurdepääs kutsealale ja sellel kutsealal tegutsemine direktiivis 89/48/EMÜ määratletud diplomit, mille saamise üks tingimus on keskharidusjärgne koolitus kestusega rohkem kui kolm aastat või osalise õppeaja puhul samaväärse kestusega, ning taotlejal on kas käesolevas direktiivis määratletud diplom või artikli 3 esimese lõigu punktis b määratletud tõend koolituse

kohta, mille suhtes ei kohaldata direktiivi 89/48/EMÜ artikli 3 punkti b.

2. Vastuvõttev liikmesriik ei tohi siiski kohaldada lõike 1 punktide a ja b sätteid kumulatiivselt.

IV PEATÜKK

Tunnustamise süsteem, kui vastuvõttev liikmesriik nõuab diplomi olemasolu ning taotlejal on tunnistus või kui ta on läbinud vastava koolituse

Artikkel 5

Kui vastuvõtvas liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine diplomi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

- a) kui taotlejal on tunnistus, mida muus liikmesriigis nõutakse samal kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil, ja see tunnistus on talle antud liikmesriigis, või
- b) kui taotleja on eelmise kümne aasta jooksul samal kutsealal täistööajaga kaks aastat tegutsenud muus liikmesriigis, kus kõnealune kutseala ei ole reguleeritud artikli 1 punkti e ja artikli 1 punkti f esimese lõigu tähenduses, ning tal on tõendid koolituse kohta:

— mille on liikmesriigis välja andnud selle riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus, ja

— mis näitab, et selle omanik on pärast keskhariduse omandamist lõpetanud:

punktis a nimetatud tööalase koolituse, mis on korraldatud koolitusasutuses või töö käigus või kombineeritult koolitusasutuses ja töö käigus, ja mida täiendab vajaduse korral katseage või kutsetegevus, mis moodustab kõnealuse koolituse lahutamatu osa,

või katseaja või kutsetegevuse, mis moodustab kõnealuse keskharidusjärgse kursuse lahutamatu osa, või

— mis näitab, et selle omanik on pärast tehnilise või kutsealase keskhariduse omandamist vajaduse korral lõpetanud:

kas eelmises taandes osutatud tööalase koolituse,

või katseaja või kutsetegevuse, mis moodustab kõnealuse tehnilise või kutsealase keskharidusjärgse kursuse lahutamatu osa, või

— mis on valdaja sellel kutsealal tegutsemiseks ette valmistanud.

Eespool nimetatud kaheaastast töökogemust ei või siiski nõuda, kui taotleja tõend koolituse kohta, millele osutatakse käesolevas punktis, on antud pärast reguleeritud koolituse läbimist.

Vastuvõttev liikmesriik võib siiski nõuda, et taotleja läbiks kuni kolmeaastase kohanemisaja või teeks sobivustesti. Vastuvõttev liikmesriik peab lubama taotlejal valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel.

Kui vastuvõttev liikmesriik kavatses taotleja valikuõiguse suhtes teha erandeid, rakendatakse artiklis 14 sätestatud korda.

V PEATÜKK

Tunnustamise süsteem, kui vastuvõttev liikmesriik nõuab tunnistuse olemasolu

Artikkel 6

Kui vastuvõtvas liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine tunnistuse olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

- a) kui taotlejal on käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ määratud diplom või tunnistus, mida muus liikmesriigis nõutakse kõnealusel kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil, ja see diplom on talle antud liikmesriigis; või
- b) kui taotleja on eelmise kümne aasta jooksul mõnes muus liikmesriigis, kus kõnealune kutseala ei ole reguleeritud artikli 1 punkti e ja artikli 1 punkti f esimese lõigu tähenduses, kõnealusel kutsealal tegutsenud täistööajaga kaks aastat või

samaväärse aja osalise tööajaga, ning tal on koolituse kohta tõend:

— mille on liikmesriigis välja andnud selle riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus, ja

— mis näitab, et selle omanik on edukalt lõpetanud direktiivi 89/48/EMÜ artikli 1 punkti a teises taandes nimetatamata vähemalt üheaastase või osalise õppeaja puhul samaväärse kestusega keskharidusjärgse koolituse, mille alustamine eeldab reeglina ülikooli või kõrgkooli pääsemiseks vajaliku keskhariduse omandamist, ning kutsealase koolituse, mis on kõnealuse keskharidusjärgse koolituse lahutamatu osa, või

— mis näitab, et selle omanik on pärast keskhariduse omandamist lõpetanud:

kas punktis a nimetatamata tööalase koolituse, mis on korraldatud haridusasutuses või töö käigus või kombineeritult haridusasutuses ja töö käigus, ja mida täiendab vajaduse korral katseag või kutsetegevus, mis moodustab kõnealuse koolituse lahutamatu osa,

või katseaja või kutsetegevuse, mis moodustab kõnealuse keskharidusjärgse kursuse lahutamatu osa, või

— mis näitab, et selle omanik on pärast tehnilise või kutsealase keskhariduse omandamist vajaduse korral lõpetanud:

kas eelmises taandes osutatud kutsealase kursuse,

või katseaja või kutsetegevuse, mis moodustab kõnealuse tehnilise või kutsealase keskharidusjärgse kursuse lahutamatu osa, või

— mis on valdaja sellel kutsealal tegutsemiseks ette valmistanud.

Eespool nimetatud kaheaastast töökogemust ei või siiski nõuda, kui taotleja tõend koolituse kohta, millele osutatakse käesolevas punktis, on antud pärast reguleeritud koolituse läbimist;

c) kui taotleja, kellel ei ole ühtegi diplomit, tunnistust ega muud tõendit koolituse kohta artikli 3 punkti b või käesoleva artikli

punkti b tähenduses, on eelmise kümne aasta jooksul tegutsenud samal kutsealal täistööajaga kaks aasta muus liikmesriigis, kus kõnealune kutseala ei ole reguleeritud artikli 1 punkti e ja artikli 1 punkti f esimese lõigu tähenduses.

Punkti b esimeses lõigus osutatud koolitust käsitleva tõendiga samaväärsena käsitatakse järgmist: mis tahes tõend koolituse kohta või selliste tõendite kogum, mille on liikmesriigis välja andnud pädev asutus, kui see on välja antud pärast ühenduses toimunud koolituse lõpetamist ja kõnealuse liikmesriigi pädev asutus tunnistab seda samaväärsena ning tingimusel, et teistele liikmesriikidele ja komisjonile on sellisest tunnustamisest teatatud.

Artikkel 7

Ilma et see piiraks artikli 6 kohaldamist, võib vastuvõttev liikmesriiki nõuda, et taotleja:

a) läbiks kuni kaheaastase kohanemisaja või sooritaks sobivustesti, kui tema artikli 6 esimese lõigu punkti a või b kohane koolitus käsitleb teoreetilisi või praktilisi teemasid, mis erinevad märkimisväärselt vastuvõtvast liikmesriigis nõutava tunnistusega hõlmatud teemadest, või kui vastuvõtvast liikmesriigis spetsiifilist koolitust eeldav tegevusala on erinev seoses teoreetiliste või praktiliste teemadega, mis erinevad märkimisväärselt nendest, mida hõlmab taotleja kvalifikatsiooni tõendav dokument.

Kui liikmesriik otsustab seda võimalust kasutada, peab ta lubama taotlejal valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel. Kui vastuvõttev liikmesriik, mis nõuab tõendit, kavatseb taotleja valikuõiguse suhtes teha erandeid, rakendatakse artiklis 14 sätestatud korda;

b) läbiks kuni kaheaastase kohanemisaja või teeks sobivustesti, kui artikli 6 esimese lõigu punktis c osutatud juhul ei ole tal diplomit, tunnistust ega muud tõendit koolituse kohta. Vastuvõttev liikmesriik võib jätta endale õiguse valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel.

VI PEATÜKK

Muude kvalifikatsioonide tunnustamise erisüsteemid

Artikkel 8

Kui vastuvõtvast liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutseda hakkamine või tegutsemine pädevuskinnituse olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda

andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

- a) kui taotlejal on pädevustunnistus, mida muus liikmesriigis nõutakse samal kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil, ja see pädevustunnistus on talle antud liikmesriigis; või
- b) kui taotleja esitab muudes liikmesriikides saadud kvalifikatsiooni tõendava dokumendi,

ja andes eelkõige tervishoiu, ohutuse, keskkonnakaitse ja tarbijakaitsega seotud küsimustes vastuvõtva liikmesriigi õigus- ja haldusnormidega nõutavaga võrdväärse garantii.

Kui taotleja ei esita tõendeid sellise kinnituse või sellise kvalifikatsiooni kohta, kohaldatakse vastuvõtva liikmesriigi õigus- ja haldusnorme.

Artikkel 9

Kui vastuvõtvas liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine ainult põhi- või keskkooli tasemel omandatud üldhariduse kohta käiva tõendi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes, kui taotlejal on muust liikmesriigist saadud vastava taseme kvalifikatsioon.

Kõnealusel liikmesriigis peab tõendi ametliku kvalifikatsiooni kohta olema välja andnud selle riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus.

VII PEATÜKK

Muud meetmed töötajate asutamiseõiguse, teenuste osutamise vabaduse ja liikumisvabaduse tulemusliku kasutamise hõlbustamiseks

Artikkel 10

1. Kui liikmesriigi pädev asutus nõuab reguleeritud kutsealal tegutsemist alustada soovivatelt isikutelt tõestust selle kohta, et nad on sobivate omaduste ja hea mainega ning neile ei ole pankrotti väljakuulutatud, või peatab või keelab tegutsemise kõnealusel kutsealal kutsealaste käitumisnormide tõsise rikkumise või kuriteo korral, aktsepteerib asjaomane liikmesriik tema territooriumil tegevust alustada soovivate liikmesriikide kodanike puhul

küllaldase tõendina dokumente, mille on välja andnud päritoluliikmesriigi pädevad asutused või selle liikmesriigi pädevad asutused, kust välisriigi kodanik tuleb, kui neist järeldub, et need nõuded on täidetud.

Kui päritoluliikmesriigi pädevad asutused või selle liikmesriigi pädevad asutused, kust välisriigi kodanik tuleb, ei anna välja eesimeses lõikes osutatud dokumente, siis asendatakse need dokumendid vandetõotusega – või kui liikmesriigis ei ole vandetõotus sätestatud, siis pühaliku tõotusega –, mille asjaomane isik annab pädeva justiits- või haldusasutuse ees või vajaduse korral päritoluliikmesriigi notari või kvalifitseeritud kutseorgani ees või selle liikmesriigi notari või kvalifitseeritud kutseorgani ees, kust isik tuleb; selline organ või notar annab välja kirjaliku kinnituse, mis tõendab vande või tõotuse autentsust.

2. Kui vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus nõuab selle liikmesriigi kodanikelt, kes soovivad alustada või jätkata tegevust reguleeritud kutsealal, füüsilise või vaimse tervise tõendit, aktsepteerib see asutus piisava tõendina dokumendi esitamist, mida nõutakse selles liikmesriigis, kust see isik on pärit või saabunud.

Kui liikmesriik, kust see isik on pärit või saabunud, ei kohalda ühtki sedalaadi nõuet nende suhtes, kes soovivad kõnealust tegevust alustada või jätkata, aktsepteerib vastuvõttev liikmesriik selle isiku esitatud tõendit, mille on välja andnud selle riigi pädev asutus, mis vastab tõendile, mille on välja andnud vastuvõttev liikmesriik.

3. Vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused võivad nõuda, et lõigetes 1 ja 2 osutatud dokumendid ja tõendid oleksid esitatud kolme kuu jooksul pärast nende väljaandmist.

4. Kui vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus nõuab reguleeritud kutsealal tegutsemist alustada või jätkata soovivatelt selle riigi kodanikelt vannet või tõotust ja kui teiste liikmesriikide kodanikud ei saa vannet või tõotust sellisel kujul kasutada, tagab see pädev asutus, et asjaomastele isikutele pakutakse võimalust anda sobilik ja samaväärne vanne või tõotus.

Artikkel 11

1. Vastuvõtivate liikmesriikide pädevad asutused tunnustavad nende territooriumil reguleeritud kutsealal tegutsemise alustamisele või jätkamisele seatud tingimustele vastavate liikmesriikide

kodanike õigust kasutada vastuvõtvas liikmesriigis kõnealusele kutsealale vastavat kutsenimetust.

VIII PEATÜKK

Koordineerimise kord

2. Vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused tunnustavad nende territooriumil reguleeritud kutsealal tegutsemise alustamisele või jätkamisele seatud tingimustele vastavate liikmesriikide kodanike õigust kasutada oma õiguspärasest akadeemilise kraadi tähist ja vajaduse korral selle lühendit, mida kasutatakse nende päritoluliikmesriigis või liikmesriigis, millest nad tulevad, selle riigi keeles. Vastuvõttev liikmesriik võib nõuda, et selle tähise järele tuleb märkida selle andnud asutuse või eksamikomisjoni nimetus ja asukoht.

3. Kui vastuvõtvas liikmesriigis reguleerib kutseala artikli 1 punktis f osutatud ühendus või organisatsioon, on liikmesriikide kodanikel õigus kasutada kõnealuse ühenduse või assotsiatsiooni antavat kutsenimetust või seda tähistavat tähekombinatsiooni liikmelisuse tõendamise korral.

Kui ühendus või organisatsioon seab liikmelisusele teatavad kvalifikatsiooninõuded, võib ta neid kohaldada teiste liikmesriikide kodanike suhtes, kellel on artikli 1 punktis a osutatud diplom, artikli 1 punktis b osutatud tunnistus või artikli 3 esimese lõigu punktis b, artikli 5 esimese lõigu punktis b või artiklis 9 osutatud tõend koolituse või kvalifikatsiooni kohta, üksnes kooskõlas käesoleva direktiivi, eelkõige selle artiklitega 3, 4 ja 5.

Artikkel 12

1. Vastuvõttev liikmesriik aktsepteerib artiklites 3–9 sätestatud tingimuste täitmise tõenditena liikmesriikide pädevate asutuste väljastatud dokumente, mille asjaomane isik esitab koos avaldusega kõnealusel kutsealal tegutsemise kohta.

2. Reguleeritud kutsealal tegutsemise avaldus vaadatakse läbi niipea kui võimalik ja tulemused edastatakse vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse põhjendatud otsusena hiljemalt neli kuud pärast seda, kui asjaomase isiku kohta on esitatud kõik dokumendid. Sellised otsused või nende puudumise võib siseriikliku õiguse sätete kohaselt kohtus vaidlustada.

Artikkel 13

1. Liikmesriigid määravad artiklis 17 osutatud aja jooksul pädevad asutused, kes on volitatud vastu võtma käesolevas direktiivis osutatud avaldusi ja tegema otsuseid. Nad edastavad selle teabe teistele liikmesriikidele ja komisjonile.

2. Iga liikmesriik määrab lõikes 1 osutatud asutuste tegevuse koordineerimise eest vastutava isiku ja teatab sellest teistele liikmesriikidele ja komisjonile. Selle isiku ülesanne on aidata kaasa käesoleva direktiivi ühtsele kohaldamisele kõigi asjaomaste kutsealade suhtes. Kõnealune koordineerija on direktiivi 89/48/EMÜ artikli 9 lõike 2 kohaselt komisjoni egiidi all loodud koordineerimisrühma liige.

Direktiivi 89/48/EMÜ eespool nimetatud sätete alusel loodud koordineerimisrühm on kohustatud:

- hõlbustama käesoleva direktiivi rakendamist,
- koguma võimalikult palju kasulikku teavet käesoleva direktiivi kohaldamiseks liikmesriikides, eelkõige teavet, mis on seotud reguleeritud kutsealade soovitusliku nimekirja koostamisega ja liikmesriikides antavate kvalifikatsioonide vaheliste erinevustega, et aidata liikmesriikide pädevatel asutustel sellega hinnata, kas on olemas märkimisväärsed erinevusi.

Komisjon võib rühmaga konsulteerida olemasoleva süsteemi kõigi kavandatavate muudatuste üle.

3. Liikmesriigid võtavad meetmeid, et edastada vajalikku teavet diplomite ja tunnistuste kohta ning muude tingimuste kohta, mis mõjutavad tegevuse alustamist ja jätkamist reguleeritud kutsealadel käesoleva direktiivi raames. Selle ülesande jaoks võivad nad kasutada olemasolevaid teabevõrke ja vajaduse korral asjaomaseid kutseühendusi ja -organisatsioone. Komisjon teeb vajalikud algatused selleks, et tagada vajaliku teabe liikumise areng ja koordineerimine.

IX PEATÜKK

Kohanemisaja ja sobivustesti vahel valimise õigusest erandi tegemise kord

Artikkel 14

1. Kui liikmesriik teeb vastavalt artikli 4 lõike 1 punkti b teise lõigu teisele lausele, artikli 5 kolmandale lõigule või artikli 7

punkti a teise lõigu teisele lausele ettepaneku mitte anda taotlejatele õigust valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel, edastab ta komisjonile viivitamata vastava õigusakti eelnõu. Samal ajal teatab ta komisjonile ka põhjused, mille tõttu on selliste sätete jõustamine vajalik.

Komisjon teatab teistele liikmesriikidele viivitamata kõigist saabunud eelnõudest; lisaks sellele võib komisjon eelnõu üle konsulteerida artikli 13 lõikes 2 osutatud rühmaga.

2. Ilma et see piiraks komisjoni ja teiste liikmesriikide võimalust esitada eelnõu kohta kommentaare, võivad liikmesriigid võtta asjaomased sätted vastu ainult juhul, kui komisjon ei ole teinud vastupidise sisuga otsust kolme kuu jooksul.

3. Liikmesriigid peavad liikmesriigi või komisjoni taotlusel edastama neile viivitamata käesoleva artikli kohaldamisest tulenevate sätete lõpliku teksti.

4. Komisjoni esindaja esitab komiteele võetavate meetmete eelnõu. Tähtaja jooksul, mille määrab esistuja lähtuvalt küsimuse kiireloomulisust, esitab komitee eelnõu kohta oma arvamuse. Arvamus esitatakse sellise häälteenamusega, nagu on sätestatud asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 nõukogu otsuste vastuvõtmiseks komisjoni ettepaneku põhjal. Liikmesriikide esindajate hääli komitees arvestatakse nimetatud artiklis sätestatud viisil. Eesistuja ei hääleta.

5. Komisjon võtab meetmed vastu ning neid kohaldatakse viivitamata. Kui meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas, teatab komisjon sellest viivitamata nõukogule. Sellisel juhul lükkab komisjon otsustatud meetmete kohaldamise edasi kahe kuu võrra.

6. Eelmises lõigus osutatud tähtaja jooksul võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega teha teistsuguse otsuse.

7. Komisjon teatab otsusest asjaomastele liikmesriikidele ja vajaduse korral avaldab muudetud nimekirja *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

X PEATÜKK

C ja D lisa muutmise kord

Artikkel 15

1. C ja D lisa sätestatud kursuste nimekirju võib muuta asjaomase liikmesriigi poolt komisjonile esitatud põhjendatud ettepaneku põhjal. Taotlusele tuleb lisada kogu asjaomane teave ja eelkõige asjaomaste siseriikliku õiguse sätete tekstid. Taotluse esitanud liikmesriik peab teavitama ka teisi liikmesriike.

2. Komisjon kontrollib kõnealust kursust ja teistes liikmesriikides nõutavaid kursusi. Eelkõige kontrollib komisjon, kas kõnealusel kursusel saadav kvalifikatsioon annab selle läbinule:

- kutsealase koolituse taseme, mis on võrreldav artikli 1 punkti a esimese lõigu teise taande alapunkti i osutatud keskharidusjärgse kursuse omaga,
- samaväärsel tasemel vastutuse ja tegevuse.

3. Komisjoni abistab komitee, kuhu kuuluvad liikmesriikide esindajad ja eesistujana komisjoni esindaja.

XI PEATÜKK

Muud sätted

Artikkel 16

Pärast artiklis 17 osutatud tähtaja möödumist edastavad liikmesriigid komisjonile iga kahe aasta järel aruande kehtestatud süsteemi rakendamise kohta.

Üldiste märkuste kõrval on selles aruandes ka tehtud otsuste statistiline kokkuvõte ja käesoleva direktiivi kohaldamisel tekkinud põhiliste probleemide kirjeldus.

Artikkel 17

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid enne 18. juunit 1994. Liikmesriigid teatavad neist viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendes meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 18

Hiljemalt viis aastat pärast artiklis 17 sätestatud kuupäeva esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele aruande käesoleva direktiivi rakendamisel tehtud edusammude kohta.

Pärast kõigi vajalike konsultatsioonide läbimist esitab komisjon oma järeldused selle kohta, kas käesolevat direktiivi tuleks muuta. Samal ajal esitab komisjon vajaduse korral ettepanekud kehtivate

eeskirjade tõhustamiseks, et hõlbustada liikumisvabadust, asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust.

Artikkel 19

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 18. juuni 1992

Nõukogu nimel

eesistuja

Vitor MARTINS

A LISA

Artikli 2 teises lõigus osutatud direktiivide loetelu

1. 64/429/EMÜ⁽¹⁾

Nõukogu 7. juuli 1964. aasta direktiiv asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse saavutamise kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega ISIC põhigruppide 23–40 alla kuuluva tootmise ja töötlemise valdkonnas (tööstus ja käsitöendus)

64/427/EMÜ⁽²⁾

Nõukogu 7. juuli 1964. aasta direktiiv, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad üleminekumeetmete kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega ISIC põhigruppide 23–40 alla kuuluva tootmise ja töötlemise valdkonnas (tööstus ja käsitöendus)

2. 68/365/EMÜ⁽³⁾

Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta direktiiv asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse saavutamise kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega toiduainete ja jookide tootmise valdkonnas (ISIC põhigrupid 20 ja 21)

68/366/EMÜ⁽⁴⁾

Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta direktiiv, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad üleminekumeetmete kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega toiduaine- ja joogitööstuses (ISIC põhigrupid 20 ja 21)

3. 64/223/EMÜ⁽⁵⁾

Nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiiv asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse saavutamise kohta hulgimüügi valdkonnas

64/224/EMÜ⁽⁶⁾

Nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiiv asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse saavutamise kohta kaubanduse, tööstuse ja käsitöendusega seotud vahendustegevuse valdkonnas

64/222/EMÜ⁽⁷⁾

Nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiiv, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad üleminekumeetmete kohta hulgimüügi ning kaubanduse, tööstuse ja käsitöendusega seotud vahendustegevuse valdkonnas

4. 68/363/EMÜ⁽⁸⁾

Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta direktiiv asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse saavutamise kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega jaemüügi valdkonnas (ISIC ex grupp 612)

68/364/EMÜ⁽⁹⁾

Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta direktiiv, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad üleminekumeetmete kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega jaemüügi valdkonnas (ISIC ex grupp 612)

5. 70/522/EMÜ⁽¹⁰⁾

Nõukogu 30. novembri 1970. aasta direktiiv teenuste osutamise vabaduse saavutamise kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega kivisöe hulgimüügi valdkonnas ja vahendustegevusega kivisöekaubanduses (ISIC ex grupp 6112)

70/523/EMÜ⁽¹¹⁾

Nõukogu 30. novembri 1970. aasta direktiiv, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad üleminekumeetmete kohta seoses vahendajate tegutsemisega söekaubanduse valdkonnas (ISIC ex grupp 6112)

(1) EÜT 117, 23.7.1964, lk 1880/64.

(2) EÜT 117, 23.7.1964, lk 1863/64. Muudetud direktiiviga 69/77/EMÜ (EÜT L 59, 10.3.1969, lk 8).

(3) EÜT L 260, 22.10.1968, lk 9.

(4) EÜT L 260, 22.10.1968, lk 12.

(5) EÜT 56, 4.4.1964, lk 863/64.

(6) EÜT 56, 4.4.1964, lk 869/64.

(7) EÜT 56, 4.4.1964, lk 857/64.

(8) EÜT L 260, 22.10.1968, lk 1.

(9) EÜT L 260, 22.10.1968, lk 6.

(10) EÜT L 267, 10.12.1970, lk 14.

(11) EÜT L 267, 10.12.1970, lk 18.

6. 74/557/EMÜ ⁽¹⁾

Nõukogu 4. juuni 1974. aasta direktiiv asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse saavutamise kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate ja vahendajate tegutsemisega toksiliste toodetega kauplemise ja nende turustamise valdkonnas

74/556/EMÜ ⁽²⁾

Nõukogu 4. juuni 1974. aasta direktiiv, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad üleminekumeetmete kohta, mis käsitlevad tegelemist ja kauplemist toksiliste toodetega ja nende vahendamist ning tegevusi, mis eeldavad selliste toodete erialast kasutamist, kaasa arvatud vahendajate tegevus

7. 68/367/EMÜ ⁽³⁾

Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta direktiiv asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse saavutamise kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega isikuteenuste valdkonnas (ISIC ex põhigrupp 85):

1. restoranid, kohvikud, baarid ning muud söögi- ja joogikohad (ISIC grupp 852);
2. hotellid, külalistemajad, kampingud ja muud majutuskohad (ISIC grupp 853)

68/368/EMÜ ⁽⁴⁾

Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta direktiiv, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad üleminekumeetmete kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega isikuteenuste valdkonnas (ISIC ex põhigrupp 85):

1. restoranid, kohvikud, baarid ning muud söögi- ja joogikohad (ISIC grupp 852);
2. hotellid, külalistemajad, kampingud ja muud majutuskohad (ISIC grupp 853)

8. 77/92/EMÜ ⁽⁵⁾

Nõukogu 13. detsembri 1976. aasta direktiiv kindlustusagentide ja kindlustusmaaklerite (ex ISIC rühm 630) tegevuse puhul asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamist hõlbustavate meetmete ja eelkõige selle tegevusega seonduvate üleminekumeetmete kohta

9. 82/470/EMÜ ⁽⁶⁾

Nõukogu 29. juuni 1982. aasta direktiiv asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamise hõlbustamise meetmete kohta seoses füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega teatavate transpordi ja reisibüroodega seotud teenuste (ISIC grupp 718) ning hoiustamise ja ladustamise valdkonnas (ISIC grupp 720)

10. 82/489/EMÜ ⁽⁷⁾

Nõukogu 19. juuli 1982. aasta direktiiv, milles sätestatakse meetmed asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamise hõlbustamiseks juuksuriteenuste valdkonnas

11. 75/368/EMÜ ⁽⁸⁾

Nõukogu 16. juuni 1975. aasta direktiiv mitmesugustel tegevusaladel (ex ISIC jaotised 01–85) asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamist hõlbustavate meetmete ja eelkõige nende tegevusaladega seonduvate üleminekumeetmete kohta

12. 75/369/EMÜ ⁽⁹⁾

Nõukogu 16. juuni 1975. aasta direktiiv liikuva kaubandustegevuse valdkonnas asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamist hõlbustavate meetmete ja eelkõige selle tegevusega seonduvate üleminekumeetmete kohta

⁽¹⁾ EÜT L 307, 18.11.1974, lk 5.

⁽²⁾ EÜT L 307, 18.11.1974, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 260, 22.10.1968, lk 16.

⁽⁴⁾ EÜT L 260, 22.10.1968, lk 19.

⁽⁵⁾ EÜT L 26, 31.1.1977, lk 14.

⁽⁶⁾ EÜT L 213, 21.7.1982, lk 1.

⁽⁷⁾ EÜT L 218, 27.7.1982, lk 24.

⁽⁸⁾ EÜT L 167, 30.6.1975, lk 22.

⁽⁹⁾ EÜT L 167, 30.6.1975, lk 29.

Märkus

Mõningaid eespool loetletud direktiividest on täiendatud Taani, Iirimaa ja Ühendkuningriigi (EÜT L 73, 27.3.1972), Kreeka (EÜT L 291, 19.11.1979) ning Hispaania ja Portugali (EÜT L 302, 15.11.1985) ühinemisaktidega.

*B LISA***Artikli 2 kolmandas lõigus osutatud direktiivide loetelu**

A lisa punktides 1–7 osutatud direktiivid, välja arvatud punktis 6 osutatud direktiiv 74/556/EMÜ.

C LISA

ARTIKLI 1 PUNKTI a ESIMISE LÕIGU TEISE TAANDE ALAPUNKTIS II NIMETATUD ERALDI ÜLESEHITUSEGA KURSUSED**1. Parameditsiini ja lastehoolduse kursused***Saksamaal*

järgmiste kutsealade koolitus:

- pediaatriaõde (*Kinderkrankenschwester/Kinderkrankenpfleger*),
- füsioterapeut (*Krankengymnast(in)*),
- tööterapeut (*Beschäftigungs- und Arbeitstherapeut(in)*),
- logopeed (*Logopäde/Logopädin*),
- ortopeed (*Orthoptist(in)*),
- riiklikult tunnustatud lastehooldustöötaja (*Staatlich anerkannte(r) Erzieher(in)*),
- riiklikult tunnustatud raviõpetaja (*Staatlich anerkannte(r) Heilpädagog(-in)*).

Itaalias

järgmiste kutsealade koolitus:

- hambatehnik (*odontotecnico*),
- optik (*ottico*),
- kiropood (*podologo*).

Luksemburgis

järgmiste kutsealade koolitus:

- meditsiiniline röntgenitehnik (*assistant(e) technique médicale(en) en radiologie*),
- meditsiiniline laboritehnik (*assistant(e) technique médicale(en) de laboratoire*),
- psühhiaatriaõde (*infirmier/ière psychiatrique*),
- kirurgi meditsiiniline assistent (*assistant(e) technique médicale(en) en chirurgie*),
- pediaatriaõde (*infirmier/ière puériculteur/trice*),
- õde-anestesioloog (*infirmier/ière anesthésiste*),
- diplomeeritud massöör (*masseur/euse diplômé(e)*),
- lastehooldustöötaja (*éducateur/trice*),

mille puhul koolitus kestab kokku vähemalt 13 aastat ja sisaldab:

- spetsialiseeritud õppeasutuses vähemalt kolmeaastast eksamiga lõppevat kutsekoolitust, mida mõningatel juhtudel täiendab ühe- või kaheaastane eksamiga lõppev erikursus,
- või spetsialiseeritud õppeasutuses vähemalt kahe ja poole aastast eksamiga lõppevat koolitust, mida täiendab vähemalt kuuekuuline töökogemus või ametipraktika heakskiidetud asutuses,
- või spetsialiseeritud õppeasutuses vähemalt kaheaastast eksamiga lõppevat koolitust, mida täiendab vähemalt üheaastane töökogemus või ametipraktika heakskiidetud asutuses.

2. Meister-õskustööliste sektor (Mester/Meister/Maître), mis hõlmab A lisas loetletud direktiivides käsitlemata õskusi*Taanis*

järgmiste kutsealade koolitus:

- optik (*optometrist*),

kursus kestab kokku 14 aastat, sealhulgas viieaastane kutsekoolitus, mis jaguneb kahe ja poole aastaseks teoreetiliseks koolituseks kutseõppeasutuses ning kahe ja poole aastaseks praktiliseks koolituseks töökohal, mis lõpeb tunnustatud eksamiga vastavate oskuste osas ja annab õiguse kasutada tiitlit *Mester*,

— ortopeediatehnik (*ortopaedimekaniker*)

kursus kestab kokku 12,5 aastat, sealhulgas kolme ja poole aastane kutsekoolitus, mis jaguneb kuuekuuliseks teoreetiliseks koolituseks kutseõppeasutuses ning kolmeaastaseks praktiliseks koolituseks töökohal, mis lõpeb tunnustatud eksamiga vastavate oskuste osas ja annab õiguse kasutada tiitlit *Mester*,

— ortopeediliste jalatsite kingsepp (*ortopaediskomager*),

kursuse kestus on 13,5 aastat, sealhulgas nelja ja poole aastane kutsekoolitus, mis jaguneb kaheaastaseks teoreetiliseks koolituseks kutseõppeasutuses ning kahe ja poole aastaseks praktiliseks koolituseks töökohal, mis lõpeb tunnustatud eksamiga vastavate oskuste osas ja annab õiguse kasutada tiitlit *Mester*.

Saksamaal

järgmiste kutsealade koolitus:

- optik (*Augenoptiker*),
- hambatehnik (*Zahntechniker*),
- kirurgilise sideme valmistaja (*Bandagist*),
- kuuldeaparaatide valmistaja (*Hörgeräte-Akustiker*),
- ortopeediatehnik (*Orthopädiemechaniker*),
- ortopeediliste jalatsite kingsepp (*Orthopädienschuhmacher*).

Luksemburgis

järgmiste kutsealade koolitus:

- optik (*opticien*),
- hambatehnik (*mécanicien dentaire*),
- kuuldeaparaatide valmistaja (*audioprothésiste*),
- ortopeediatehnik/kirurgilise sideme valmistaja (*mécanicien orthopédiste/bandagiste*),
- ortopeediliste jalatsite kingsepp (*orthopédiste-cordonnier*).

Nimetatud kursuste kogukestus on 14 aastat, sealhulgas vähemal viis aastat eraldi ülesehitusega koolitust, mis osaliselt läbitakse töökohal ja osaliselt kutseõppeasutuses ja mis lõpeb eksamiga, et kursuse lõpetaja oleks võimaline töötama mis tahes oskustööna käsitataval tegevusalal kas iseseisvalt või võrreldava vastutustasandiga töötajana.

3. Meresõidukursused

a) Meretransport

Taanis

järgmiste kutsealade koolitus:

- laevakapten (*skibsfører*),
- vanemtüürimees (*overstyrmand*),
- roolimees, tüürimees (*enestyrmand, vagthavende styrmand*),
- tüürimees (*vagthavende styrmand*),
- mehaanik (*maskinchef*),
- esimene mehaanik (*1. maskinmester*),
- esimene mehaanik/vahimehaanik (*1. maskinmester/vagthavende maskinmester*).

Saksamaal

järgmiste kutsealade koolitus:

- suure rannasõidulaeva kapten (*Kapitän AM*),
- rannasõidulaeva kapten (*Kapitän AK*),
- suure rannasõidulaeva tüürimees (*Nautischer Schiffsoffizier AMW*),
- rannasõidulaeva tüürimees (*Nautischer Schiffsoffizier AKW*),
- C-järgu vanemmehaanik (*Schiffsbetriebstechniker CT — Leiter von Maschinenanlagen*),
- C-järgu laevamehaanik (*Schiffsmaschinist CMA — Leiter von Maschinenanlagen*),
- C-järgu laevamehaanik (*Schiffsbetriebstechniker CTW*),
- C-järgu laevamehaanik — üksikmehaanik (*Schiffsmaschinist CMAW — Technischer Alleinoffizier*).

Itaalias

järgmiste kutsealade koolitus:

- tüürimees (*ufficiale di coperta*),
- mehaanik (*ufficiale di macchina*).

Madalmaades

järgmiste kutsealade koolitus:

- rannasõidulaeva vanemtüürimees (koos lisakoolitusega) (*stuurman kleine handelsvaart (met aanvulling)*),
- rannasõidulaeva diplomeeritud mehaanik (*diploma motordrijver*),

mis hõlmab koolitust:

- Taanis üheksa aastat algkooli, millele järgneb väljaõppekursus ja/või 17–36kuuline mereteenistus, mida täiendatakse:
 - tüürimeeste puhul üheaastase spetsiaalse kutseõppega,
 - muude ametikohtade puhul kolmeaastase spetsiaalse kutseõppega,
- Saksamaal kogukestusega 14 kuni 18 aastat, sealhulgas kolmeaastane väljaõppekursus ja üheaastane mereteenistus, millele järgneb ühe- või kaheaastane spetsiaalne kutseõpe, mida täiendab vajaduse korral kaheaastane meresõidulane töökogemus,
- Itaalias kogukestusega 13 aastat, millest vähemalt viis aastat on kutsealane koolitus, mis lõpeb eksamiga ja mida vajaduse korral täiendab ametipraktika,
- Madalmaades: kursused kestusega 14 aastat, millest vähemalt kaks aastat toimub spetsialiseeritud kutseõppeasutuses ja millele järgneb kaheteistkuuline ametipraktika,

ning mida tunnustatakse vastavalt rahvusvahelisele STCW konventsioonile (rahvusvaheline meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste konventsioon, 1978).

b) Merekalapüük

Saksamaal

järgmiste kutsealade koolitus:

- süvamerepüügi kapten (*Kapitän BG/Fischerei*),
- rannapüügi kapten (*Kapitän BK/Fischerei*),
- süvamerealaeva tüürimees (*Nautischer Schiffsoffizier BGW/Fischerei*),
- rannasõidulaeva tüürimees (*Nautischer Schiffsoffizier BKW/Fischerei*).

Madalmaades

järgmiste kutsealade koolitus:

- vanemtüürimees/mehaanik V (*stuurman werktuigkundige V*),

- kalapüügilaeva mehaanik IV (*werktuigkundige IV visvaart*),
- kalapüügilaeva vanemtüürimees IV (*werktuigkundige IV visvaart*),
- vanemtüürimees/mehaanik VI (*stuurman werktuigkundige VI*),

mis hõlmab koolitust:

- Saksamaal kogukestusega 14–18 aastat, sealhulgas kolmeaastane väljaõppekursus ja üheaastane mere-teenistus, millele järgneb ühe- või kaheaastane spetsiaalne kutseõpe, mida täiendab vajaduse korral kaheaastane meresõidulane töökogemus,
- Madalmaades kursused kestusega 13–15 aastat, millest vähemalt kaks aastat toimub spetsialiseeritud kutseõppeasutuses ja millele järgneb kaheteistkuuline töökogemus,

ning mida tunnustatakse vastavalt Torremolinose konventsioonile (Torremolinose rahvusvaheline kalalae-vade ohutuse konventsioon, 1977).

4. Tehnilised kursused

Itaalias

järgmiste kutsealade koolitus:

- ehitusgeomeeter (*geometra*),
- maamõõtja (*perito agrario*),
- raamatupidaja (*ragioniero*) ja raamatupidamise spetsialist (*perito commerciale*),
- töökonsultandid (*consulente del lavoro*),

mis hõlmab keskhariduse tasemel tehnikaalased kursused kestusega vähemalt 13 aastat ja mis sisaldavad kaheksa-aastast kohustuslikku koolitust, millele järgneb viieaastane keskharidus, mis sisaldab kolmeaastast kutsekoolitust ja lõpeb tehnikaalase bakalaureuse eksamiga ja mida täiendab:

- ehitusgeomeetritel:
 - kas vähemalt kaheaastane ametipraktika kutsealal
 - või viieaastane töökogemus ja
 - maamõõtjatel, raamatupidajatel, raamatupidamise spetsialistidel ja töökonsultantidel vähemalt kaheaastane ametipraktika,
- millele järgneb riigieksam.

Madalmaades

järgmiste kutsealade koolitus:

- kohtutäitur (*gerechtsdeurwaarder*),

mis hõlmab õpinguid ja kutseõpet kogukestusega 19 aastat, mis sisaldab kaheksa-aastast kohustuslikku koolitust, millele järgneb kaheksa-aastane keskharidus, sealhulgas nelja-aastane riigieksamiga lõppev tehnikaalane haridus, mida täiendab kolmeaastane teoreetiline ja praktiline kutseõpe.

5. Ühendkuningriigi kursused, mis on akrediteeritud kui riiklikku kutsekvalifikatsiooni (*National Vocational Qualifications*) või Šoti kutsekvalifikatsiooni (*Scottish Vocational Qualifications*) andvad kursused

Järgmiste kutsealade koolitus:

- meditsiiniteaduse laborant (*medical laboratory scientific officer*),
- kaevanduse elektriinsener (*mine electrical engineer*),
- kaevanduse mehaanikainsener (*mine mechanical engineer*),
- tunnustatud sotsiaaltöötaja vaimse tervise alal (*approved social worker — mental health*),
- kriminaalhooldusametnik (*probation officer*),

- hambaterapeut (*dental therapist*),
- hambahügieeni töötaja (*dental hygienist*),
- optik (*dispensing optician*),
- kaevandusassistent (*mine deputy*),
- pankrotihaldur (*insolvency practitioner*),
- litsentsitud kinnisvarajurist (*licensed conveyancer*),
- proteesija (*prosthetist*),
- kauba- ja reisilaevade vanemtüürimees — piiranguteta (*first mate — freight/passenger ships — unrestricted*),
- kauba- ja reisilaevade teine tüürimees — piiranguteta (*second mate — freight/passenger ships — unrestricted*),
- kauba- ja reisilaevade kolmas tüürimees — piiranguteta (*third mate — freight/passenger ships — unrestricted*),
- kauba- ja reisilaevade tüürimees — piiranguteta (*deck officer — freight/passenger ships — unrestricted*),
- kauba- ja reisilaevade mehaanik — piiranguteta äritegevuspiirkond (*engineer officer — freight/passenger ships — unlimited trading area*),
- kaubamärgiagent (*trade mark agent*),

millega antakse kvalifikatsioon, mis on akrediteeritud kui Ühendkuningriigi riiklik kutsekvalifikatsioon (NVQ) või Riikliku Kutsekvalifikatsiooni Nõukogu poolt samaväärseks tunnustatud kvalifikatsioon või mis on Šotimaal akrediteeritud kui Šoti kutsekvalifikatsioon, Ühendkuningriigi riikliku kutsekvalifikatsioonisüsteemi tasemetel 3 ja 4.

Tasemed määratletakse järgmiselt:

- **3. tase:** pädevus erinevatel laia tegevusulatusel tööaladel, mida teostatakse erinevates olukordades ja millest enamik on keerulised ja mitterutiinsed. Tegemist on suure vastutuse ja iseseisvusega ning sageli nõutakse teiste inimeste kontrollimist või juhtimist,
 - **4. tase:** pädevus erinevatel laia tegevusulatusel keerulistel tehnilistel või ametioskusi nõudvatel tööaladel, mida teostatakse erinevates olukordades ja mille puhul on tegemist suure isikliku vastutuse ja iseseisvusega. Sageli vastutatakse teiste inimeste töö eest ja tegeletakse ressursside eraldamisega.
-

LISA D

Artikli 3 esimese lõigu punkti b kolmandas taandes nimetatud kursuste loetelu**Ühendkuningriigis**

Reguleeritud kursused, millega antakse kvalifikatsioon, mis on akrediteeritud kui Ühendkuningriigi riiklik kutsekvalifikatsioon (NVQ) või mis on Šotimaal akrediteeritud kui Šoti kutsekvalifikatsioon, Ühendkuningriigi riikliku kutsekvalifikatsiooni süsteemi tasemetel 3 ja 4.

Tasemed määratletakse järgmiselt:

- **3. tase:** pädevus erinevatel laia tegevusulatusel tööaladel, mida teostatakse erinevates olukordades ja millest enamik on keerulised ja mitterutiinsed. Tegemist on suure vastutuse ja iseseisvusega ning sageli nõutakse teiste inimeste kontrollimist või juhtimist,
 - **4. tase:** pädevus erinevatel laia tegevusulatusel keerulistel tehnilistel või ametioskusi nõudvatel tööaladel, mida teostatakse erinevates olukordades ja mille puhul on tegemist suure isikliku vastutuse ja iseseisvusega. Sageli vastutatakse teiste inimeste töö eest ja tegeletakse ressursside eraldamisega.
-